

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Idy Hanzelovej a JUDr. Aleny Adamcovej v právnej veci navrhovateľky **K. K.**, bytom D., zastúpenej Z. K., bytom tamtiež, proti odporčkyni **Sociálnej poisťovni - ústredie**, Ul. 29.augusta č.8, Bratislava, o sirotský dôchodok a vrátenie preplatku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 4.júna 2008, č. k. 13Sd/152/2007-34, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 4.júna 2008, č. k. 13Sd/152/2007-34, v napadnutej časti, týkajúcej sa rozhodnutia odporckyne číslo X. z 5.januára 2007 v spojení s rozhodnutím číslo X. z 28.mája 2008 **p o t v r d z u j e**

V časti, týkajúcej sa rozhodnutia odporckyne číslo X. z 23.apríla 2007 v spojení s rozhodnutím číslo X. z 28.mája 2008 rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 4.júna 2008, č. k. 13Sd/152/2007-34 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporckyne číslo X. z 23.apríla 2007 v spojení s rozhodnutím číslo X. z 28.mája 2008 **z r u š u j e a v r a c i a** odporckyni na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 5.januára 2007 v spojení s rozhodnutím číslo X. z 28.mája 2008, ktorými od 12.februára 2007 odňala navrhovateľke sirotsky dôchodok a zastavila jeho výplatu z dôvodu nesplnenia podmienky nezaopatrenosti dieťaťa a nepreukázania trvania podmienok nároku na sirotsky dôchodok (ďalej aj „rozhodnutia o odňatí sirotského dôchodku“). Súčasne potvrdil rozhodnutia odporkyne číslo X. z 23.apríla 2007 v spojení s rozhodnutím číslo X. z 28.mája 2008, ktorými odporkyňa uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok v celkovej sume 13 225,-Sk za obdobie od 12.septembra 2006 do 11.februára 2007, v ktorom sa jej vyplácal v sume 2 645,-Sk mesačne hoci nepatrilo vzhľadom na to, že štúdium na Akadémii ozbrojených síl Liptovský Mikuláš sa nepovažuje za sústavnú prípravu na povolanie a navrhovateľka nespĺňala podmienku nezaopatrenosti dieťaťa, rozhodnú pre nárok na sirotsky dôchodok. Úspešnej odporkyni náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že z potvrdenia Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši zo 6.decembra 2006 mal krajský súd za preukázané, že navrhovateľka je študentkou I. ročníka vojenského denného štúdia, je v služobnom pomere profesionálneho vojaka v prípravnej štátnej službe a poberá služobný plat vo výške minimálnej mzdy 7 600,-Sk. Dospel k záveru, že vojenské denné štúdium ako štúdium počas prípravnej služby alebo počas trvania služobného pomeru príslušníkov ozbrojených síl a zborov sa nepovažuje za sústavnú prípravu na povolanie. S poukázaním na ustanovenia § 76 ods.1 v spojení s § 10 a § 263 ods.1 zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) považoval rozhodnutia odporkyne o odňatí sirotského dôchodku a o preplatku za zákonné.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním. Nesúhlasila s tým, že súd vzal do úvahy rozhodnutia z 28.mája 2008, ktorými boli zrušené predchádzajúce rozhodnutia odporkyne a taktiež nesúhlasila s jeho záverom, že vedomým konaním spôsobilá, že jej bol neprávom poskytnutý dôchodok. Podľa nej chybu urobili

pracovníci odporkyne, ktorí si neprevertili o akú školu ide napriek tomu, že si sami vyžiadali potvrdenie o návšteve školy.

Odporkyňa navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je z časti dôvodné.

Predmetom preskúmania bola zákonnosť rozhodnutí odporkyne o odňatí sirotského dôchodku a uložení povinnosti vrátiť preplatok na sirotskom dôchodku.

Z dávkového spisu odporkyne číslo X. vyplýva, že :

- nárok na sirotský dôchodok navrhovateľke vznikol a bol priznaný od 1.augusta 1991;
- rozhodnutím číslo 580 916 6319 z 30.júla 2006 odporkyňa navrhovateľke od 12.septembra 2006 odňala sirotský dôchodok s odôvodnením, že dňom 31.augusta 2006 nárok na tento dôchodok zanikne a navrhovateľka nepreukázala, že sú naďalej splnené podmienky nároku na tento dôchodok. Z vysvetlenia k rozhodnutiu, ktoré je súčasťou uvedeného rozhodnutia vyplýva, že sirotský dôchodok patrí dieťaťu ak sa sústavne pripravuje na štúdium, pričom „sústavnou prípravou sa rozumie štúdium na vysokej škole do získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa“;
- navrhovateľka 8.augusta 2006 odvolaním napadla rozhodnutie o odňatí sirotského dôchodku a predložila odporkyňi kópiu rozhodnutia Akadémie ozbrojených síl zo 16.júna 2006 o prijatí na 4-ročné denné bakalárske štúdium v akademickom roku 2006/2007, na čo jej odporkyňa listom zo 16.augusta 2006 oznámila, že o nároku na sirotský dôchodok rozhodne po predložení potvrdenia o návšteve školy. Podľa potvrdenia Akadémie ozbrojených síl, doručeného odporkyňi 28.novembra 2006, navrhovateľka je v akademickom roku 2006/2007 od 4.septembra 2006 do 31.augusta 2007 študentom 1.ročníka vojenského denného štúdia;
- odporkyňa rozhodnutím číslo X. zo 6.decembra 2006 zrušila svoje rozhodnutie o odňatí sirotského dôchodku s tým, že pokračuje vo výplate sirotského dôchodku, pričom v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že navrhovateľka dodatočne preukázala, že naďalej spĺňa podmienky nezaopatrenosti dieťaťa podľa § 9 zákon č. 461/2003 Z. z. a jej nárok na sirotský dôchodok trvá nepretržite;

- zákonnosť rozhodnutia z 30.júla 2006 bola predmetom preskúmania v konaní pred krajským súdom vedeným pod sp. zn. 19Sd/155/2006, ktoré krajský súd uznesením č.k.19Sd/155/2006-29 z 27.apríla 2007 zastavil podľa § 250o OSP.

- dňa 19.decembra 2006 bolo odporkyne doručené potvrdenie z 13.decembra 2006, ktorým na základe žiadosti odporkyne zo 6.decembra 2006 o potvrdenie štúdia Akadémie ozbrojených síl potvrdila, že „K. K. je v akademickom roku 2006/2007 od 4.septembra 2006 študentkou 1.ročníka 4-ročného bakalárskeho vojenského denného štúdia Akadémie ozbrojených síl. Za sústavnú prípravu na povolanie sa nepovažuje štúdium počas prípravnej služby alebo počas trvania služobného pomeru ozbrojených síl a zborov a z tohto dôvodu požadované tlačivo nie je možné potvrdiť. Menovaná je podľa zákona č. 346/2005 Z. z. § 17 v služobnom pomere profesionálneho vojaka v prípravnej štátnej službe a poberá služobný plat vo výške minimálnej mzdy 7 600,-Sk“.

Nebolo sporné, že navrhovateľka vzhľadom na ukončenie štúdia na strednej škole spĺňala podmienky nároku na sirotský dôchodok do 31.augusta 2006.

V zmysle § 76 ods.1 zákon č. 461/2003 Z. z. nárok na sirotský dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič.

Nezaopatreným dieťaťom je podľa § 9 ods.1 písm. b/ bodu 1 zákon č. 461/2003 Z. z. dieťa po skončení povinnej školskej dochádzky, najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak sa sústavne pripravuje na povolanie.

Sústavnou prípravou na povolanie podľa zákon č. 461/2003 Z. z. je aj štúdium na vysokej škole do získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa (§ 10 ods.1).

Podľa § 43 zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení zákon č. 455/2004 Z. z. na vojenských vysokých školách študujú študenti, **ktorí vykonávajú vojenskú službu.**

Z potvrdenia Akadémie ozbrojených síl z vyplýva, že navrhovateľka je podľa zákona č.346/2005 Z. z. § 17 v služobnom pomere profesionálneho vojaka v prípravnej štátnej službe a poberá služobný plat vo výške minimálnej mzdy 7 600,-Sk

Podľa § 17 ods.1 zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl prípravná štátna služba je štátna služba, počas ktorej sa profesionálny vojak pripravuje na vykonávanie dočasnej štátnej služby.

Štátna služba sa podľa § 2 ods.2 zákon č. 346/2005 Z. z. sa vykonáva v služobnom pomere.

Podľa § 152 zákon č. 346/2005 Z. z. v znení účinnom do 30.júla 2007 profesionálnemu vojakovi v prípravnej štátnej službe patrí služobný plat vo výške minimálnej mzdy.

Platná právna úprava rozoznáva viaceré typy štátnej služby, založené jednak na lex generalis, ktorým je zákon o štátnej službe, jednak na lex specialis, ktorým je napríklad zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov.

Obsahom vykonávania štátnej služby sú práva a povinnosti štátu a štátneho zamestnanca vyplývajúce z vykonávania štátnej služby alebo súvisiace s vykonávaním štátnej služby (§ 1 zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Vzhľadom na uvedené odvolací súd mal za preukázané, že navrhovateľka je v služobnom pomere profesionálneho vojaka v prípravnej štátnej službe. Ako štátny zamestnanec poberá služobný plat vo výške minimálnej mzdy. Vznikom štátno-zamestnaneckého pomeru navrhovateľka prestala byť nezaopatreným dieťaťom. Aj odvolací súd preto dospel k záveru, že navrhovateľka nespĺňa podmienku nezaopatrenosti pre trvanie nároku na sirotsky dôchodok a preto podľa § 219 OSP potvrdil rozsudok krajského súdu v časti, týkajúcej sa rozhodnutí odporkyne o odňatí sirotského dôchodku od 12.februára 2007.

Rozhodnutím z 23.apríla 2007 v spojení s rozhodnutím z 28.mája 2007 odporkyňa uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok za obdobie od 12.septembra 2006 do 11.februára 2007 v celkovej sume 13 225,-Sk podľa § 236 ods.1 písm. b/ zákon č. 461/2003 Z. z. s odôvodnením, že prijímaním sirotského dôchodku, vyplateným neprávom spôsobila, že sa sirotsky dôchodok poskytol neprávom – vedomým

konaním spôsobilá, že sa sirotsky dôchodok poskytol neprávom, lebo na základe potvrdenia Akadémie ozbrojených síl z 13.decembra 2006, podľa ktorého sa štúdium na nej nepovažuje za sústavnú prípravu na povolanie, musela predpokladať, že sa sirotsky dôchodok vyplatil neprávom.

Podľa § 236 ods.1 písm. b/ zákon č. 461/2003 Z. z. príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplátila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

To, že navrhovateľka musela predpokladať, že jej sirotsky dôchodok nepatrí, odporkyňa odvodila z potvrdenia Akadémie ozbrojených síl z 13.decembra 2006. Tento záver odporkyne však z dokladov založených v dávkovom spise nevyplýva. Odporkyňa totiž opomenula okolnosť, že potvrdenie z 13.decembra 2006 navrhovateľka k dispozícii nemala a ani ho nepredložila, lebo toto potvrdenie zaslala odporkyni Akadémie ozbrojených síl na priamu žiadosť odporkyne zo 6.decembra 2006.

Naviac, odporkyňa napriek tomu, že už z kópie rozhodnutia o prijatí na štúdium ako aj z potvrdenia Akadémie ozbrojených síl, doručeného jej 28.novembra 2006, mala vedomosť o tom, že navrhovateľka je študentkou **vojenského** denného štúdia, rozhodnutím zo 6.decembra 2006 výplatu sirotského dôchodku uvoľnila od 12.septembra 2006.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia odporkyne o preplatku vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a zo zistenia skutkového stavu, ktoré je v rozpore s obsahom dávkového spisu, preto rozsudok krajského súdu podľa § 220 OSP zmenil, rozhodnutia o preplatku zrušil a vrátil odporkyni na ďalšie konanie (§ 250ja ods.3 v spojení s § 250q ods.2, § 250l ods.2 a § 250j ods.2 písm. a/ a b/ OSP).

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku vzhľadom na to, že navrhovateľka bola v konaní iba čiastočne úspešná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27.mája 2009

Za správnosť vyhotovenia:
Zuzana Katuščáková

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu